

PROCES-VERBAL nr. 01/17

al Ședinței Consiliului coordonator interministerial în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie

(12 aprilie 2017, ora 14.00, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, sala de ședințe, et. IV, str. Vasile Alecsandri nr. 1)

Au fost prezenți: dna Lilia Pascal, dl Luca Vlad, dl. Veaceslav Albina, dl. Gheorge Trofin, dl. Ghenadie Neamțu, dna. Otilia Bologan Vieru, dna. Mariana Gornea, dna Ala Vechiu, dl. Corneliu Eftodi, dl. Vitalie Savin, dna. Diana Donoagă, dna. Maria-Chiara Tognetti, dl. Eduard Mihalas, dna. Barbara Jamar, Poiană Tatiana, dna. Toma Vera, dna. Olga Stoler, dna. Valentina Bodrug-Lungu, dna. Valentina Seuța, dl Sergiu Mărgărint, dna. Rodica Corețchi-Mocanu, dna. Cebotari Elena, dna. Dnestrean Tatiana.

Dna Lilia Pascal a salutat toți membrii și invitații participanți la ședința ordinară a Consiliului enunțând următoarele subiecte pe ordinea de zi:

1. Intervenția poliției în cazurile de violență în familie prin prisma implementării Ordinului IGP nr.134 din 15 martie 2017, „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii metodice privind intervenția Poliției în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie”.

2. Provocări ale mecanismului intersectorial de intervenție în cazurile de violență în familie.

3. Diverse.

Cu referire la primul subiect de pe ordinea de zi Dna Lilia Pascal a menționat că reieșind din noile modificări legislative, organul de poliție din data de 16 martie curent, a început aplicarea unei noi forme de protecție pentru victimele violenței în familie cum ar fi ordinul de restricție de urgență. Ședința de astăzi este dedicată acestui subiect pentru a înțelege dacă implementarea acestui nou mecanism este reușită, ce probleme întâmpină și dacă au mai rămas lacune legislative în acest context și anume sincronizarea anumitor prevederi reieșind din aspectele practice.

De asemenea Dna Lilia Pascal s-a referit la problematica abordării multidisciplinare în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, unde anumiți actori cu competențe în domeniu nu sunt implicați în măsura în care ar trebui să fie implicați.

Ulterior discuțiile s-au referit cu strictețe la subiectul numărul 1 de pe ordinea de zi.

Astfel Dl Ghenadie Neamțu a salutat membrii Consiliului prezenți la ședință și a mulțumit din partea conducerii Inspectoratului General al Poliției pentru oportunitatea de a interveni cu un mesaj către toți actorii din domeniu referitor la problemele cu care se confruntă organele de poliție în emiterea ordinului de restricție de urgență.

Dl Ghenadie Neamțu a menționat că la data de 16 martie au intrat în vigoare prevederile cu referire la ordinul de restricție de urgență adoptate prin Legea nr.196 din 28 iulie 2017.

De asemenea Dl Neamțu a menționat că la data de 15 martie a fost abrogat Ordinul nr. 275 cu referire la intervenția poliției în cazurile de violență în familie iar în locul său a fost aprobat Ordinul nr. 134 „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii metodice privind intervenția Poliției în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie”. Dl Neamțu a menționat că noul Ordin aprobat conține anumite prevederi din Ordinul anterior dar vine și cu un șir de modificări de ordin procedural în scopul îmbunătățirii mecanismului de intervenție și eliminării lacunelor existente anterior.

Potrivit Ordinului nr.134, polițistul este obligat să intervină prompt la orice sesizare de violență în familie, iar ulterior să completeze o Fișă de evaluare a riscurilor în cazurile de violență în familie. Grație partenerilor cu care IGP are semnate acorduri de colaborare cum ar fi Centrul de Drept al Femeilor și cu susținerea financiară a Fundației OAK, UNFPA, OSCE și UN WOMEN au fost instruiți pe parcursul anilor 2015-2016 circa 1000 de colaboratori ai organelor de poliție, iar fișa de evaluare a fost testată în cadrul acestor instruiți și s-a dovedit a fi foarte utilă.

Fișa de evaluare a riscurilor este compusă din 20 de întrebări cu referire la violența fizică, violența sexuală, violența psihologică și întrebări de detaliere. De asemenea Dl Neamțu a menționat că în fișă stabilite întrebări de concretizare pentru 3 forme de violență (fizică, morală și psihologică) iar ce ține de violența economică și spirituală, întrebări de concretizare nu au fost stipulate, însă aplicarea unor astfel de forme de violență vor fi sancționate. Iar în baza răspunsurilor va fi stabilit nivelul de risc cum ar fi: scăzut, moderat și ridicat, care va determina necesitatea emiterii ordinului de restricție de urgență. La întrebările stipulate în fișa de evaluare nu este obligatoriu să răspundă doar victima, dar și orice persoană care cunoaște despre circumstanțele cauzei și poate oferi informații concludente pentru elucidarea cazului.

Ulterior se purcede la emiterea ordinului de restricție de urgență (Anexa 3), modelul elaborat de IGP conține anumite elemente obligatorii cum ar fi: localitatea, numărul de înregistrare a ordinului de restricție.

Referitor la dezbaterile anterioare cu referire la procedura de aplicare a ordinului de restricție Dl Neamțu a declarat că va fi respectată procedura stabilită de legislație ca act administrativ emis de organul de poliție și poate fi atacat în procedura contenciosului

administrativ. Iar pentru a nu lăsa spațiu pentru interpretare și pentru a putea fi atacat ca un act ilegal, modelul ordinului cuprinde toate elementele obligatorii cu referire la caz.

Astfel pe lângă faptul că agresorul este obligat să părăsească locuința sunt aplicat și alte măsuri de siguranță cum ar fi: se interzice contactul vizual și orice alt contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod cu victima, se interzice să se apropie de anumite locuri: locul de muncă, de studii, alte locuri determinate pe care victima/victimele le frecventează, se interzice să păstreze și să poarte armă. Această măsură se aplică pentru o perioadă de până la 10 zile.

Răspunzând la întrebarea adresată cu referire la statistica eliberării ordinului de restricție de urgență DI Neamțu a prezentat următoarele date: la 16 martie 2016 a fost eliberat primul ordin de restricție de urgență în localitatea Ștefan-Vodă.

La data de 31 martie după generalizarea informației pentru perioada 16-31 martie pe teritoriul Republicii Moldova au fost emise de către ofițerii de poliție față de agresor, 61 ordine de restricție de urgență. De asemenea în această perioadă au fost încălcate 8 ordine de restricție de urgență, iar drept sancțiune pentru încălcarea ordinelor a survenit pedeapsa sub formă de arest contravențional, acțiunile date fiind coordonate de Direcția Generală Ordine Publică a IGP. DI Neamțu a declarat că pe lângă pedeapsa cu arest contravențional poate fi aplicată o altă sancțiune cu ar fi amenda însă instanța de judecată a decis în ambele cazuri să aplice sancțiunea cu arest contravențional.

În perioada de referință au fost contestate 6 ordine de restricție de urgență, însă în urma examinării cererilor toate 6 ordine de restricție au rămas în vigoare.

Pe lângă ordinul de restricție de urgență organul de poliție deplasându-se la fața locului este obligat să elibereze o informație despre drepturile și obligațiile agresorului în legătură cu eliberarea ordinului de restricție de urgență, pentru a fi respectate drepturile garantate de Constituție și lege. Asemenea informație este eliberată și victimei unde este specificat că victima este obligată să nu creeze condiții pentru încălcarea acestui ordin de restricție, iar în cazul existenței unei tentative de încălcare a ordinului de restricție victima este obligată imediat să anunțe organul de poliție din raza de domiciliu. DI Neamțu a menționat că într-un caz victima a permis încălcarea ordinului de restricție din motivul că agresorul este unicul întreținător al familiei.

Drept probleme cu care s-a confruntat poliția, la eliberarea ordinului de restricție de urgență DI Neamțu a menționat următoarele:

- Aplicarea măsurilor de constrângere față de agresor sub forma arestului contravențional. (Reieșind din modificările recent adoptate care au intrat în vigoare la data de 16 martie și anume art. 435 Codul Contravențional prevede că reținerea contravențională poate dura 3 ore, iar de la această normă poate fi doar o derogare și anume arestul până la 24 ore cu informarea judecătorului de instrucție și doar pentru cazurile în care sancțiunea prevede arestul contravențional. Astfel dificultatea respectării normei se referă la cazurile când persoanei i se aplică sancțiunea în timpul zilelor de odihnă sau după orele de lucru și disponibilitatea judecătorului de instrucție în altfel de cazuri. În cazul dat DI Neamțu a solicitat ca acest aspect lacunar să fie analizat

de Ministerului Justiției și Consiliul Superior al Magistraturii cu și în caz de necesitate modificarea legislației procesuale, accentuând asupra importanței intervenției rapide și respectării drepturilor omului.

Dna Ludmila Corețchi a adresat o întrebare, dacă printre cele 61 de ordine de restricție au fost cazuri de violență față de copii.

DI Neamțu a declarat că sunt și cazuri complexe cu implicarea copiilor, cum ar fi cazul de violență în care fiica aplică violență față de mama sa, iar fiica (agresor) are doi copii minori. Astfel în acest caz nu poate fi aplicat ordinul de restricție prin scoaterea agresorului din domiciliu. Anume în acest caz a fost identificată o soluție provizorie pentru a proteja victima prin plasarea temporară a acesteia în cadrul Centrului de Asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane.

Doamna Ludmila Seuță declarat că acest caz este unul foarte complex din motivul că victima și agresorul (fiica) au probleme de sănătate mintală, ceea ce constituie o problemă pentru angajații centrului în asigurarea asistenței respective pentru beneficiari. O soluție în acest caz ar fi plasamentul acestor persoane în cadrul unui spital.

În acest sens DI Neamțu a declarat că este nevoie de o conlucrare mai bună între toți actorii implicați, în special Ministerul Sănătății.

Dna Lilia Pascal a menționat că asemenea cazuri nu sunt unicate și există și mame (agresori) cu patru și mai mulți copii, astfel scopul sancțiunii penale nu este atins și agresorul nu este pedepsit. Iar cazul dat permite ca victima să profite de lacuna legală și să manipuleze cu sistemul atingându-și scopul de scoatere a victimei din locuință, ceea ce de fapt este în opoziție cu abordările legale care spre exemplu asigură sancționarea agresorului iar copii pe perioada sancțiunii sunt plasați în servicii alternative. Astfel vom responsabiliza agresorul pentru acțiunile întreprinse. de

Dna Ludmila Corețchi a declarat că în acest caz urmează a fi anunțată autoritatea tutelară locală și întreprinse măsurile necesare.

Reieșind din situația creată în mai multe țări atât din spațiu post-sovietic dar și Europa. Dna Seuță a declarat că la noi în țară a apărut problema copiilor cu tentativă de omor și anume problematica adresării la medicul de familie în în asemenea cazuri din motiv că părinții nu pot fi găsiți în timp scurt și Centrul (CAP) nu poate reprezenta interesele copilului.

La subiectul dat Dna Valentina Bodrug a propus organizarea unei ședințe la nivel de miniștri ca factor decizional pentru a soluția urgent cazul dat. De asemenea s-a

menționat despre faptul semnării unui memorandum între MS, MMPSF și MAI, privind cooperarea în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, reieșind din spețele discutate și mecanismul de cooperare ce urmează a fi stabilit. â

În acest sens Dna Lilia Pascal a declarat că ședința organizată vine să analizeze aspectele practice ale emiterii ordinului de restricție de urgență și problemele cu care se confruntă poliția pentru a decide în comun cu toții actorii cum depășim obstacolele și să stabilim un răspuns unic la problemele create, iar memorandumul este o soluție foarte bună, care poate fi semnat după elaborarea instrucțiunilor sectoriale.

De asemenea **Dna Lilia Pascal** a menționat că MMPSF este coordonator al politicii în domeniul asigurării mecanismului de reabilitare a victimelor infracțiunilor iar mecanismul de cooperare stabilit trebuie să fie unul comun cu referire la asistența victimelor. O solicitare în acest sens este adresată către partenerii de dezvoltare prezenți la ședință pentru organizarea unui seminar/masă rotundă cu privire dezvoltarea serviciilor de suport adresate victimelor infracțiunilor.

Astfel o problemă majoră în implementarea legislației cu privire la reabilitarea victimelor este concilierea psihologică care urmează să fie asigurată de personal (psihologi) din cadrul Direcțiilor de asistență socială ceea ce este imposibil în contextul serviciilor descentralizate, comparativ cu serviciile desconcentrate.

De asemenea **Dna Lilia** a menționat despre necesitatea instruirii specialiștilor din domeniul psihologiei cât și organizarea seminarelor tematice cu analiza problemelor din sector în perspectiva mai multor proiecte și inițiative legislative cu privire la activitatea psihologilor.

Dna Barbara Jamar a menționat despre psihologii din școli care pot fi antrenați în cazurile de violență în familie (serviciile CRAP). De asemenea UNICEF monitorizează reforma sectorului justiției în sensul recunoașterii psihologilor în calitate de interviuatori. Toate acestea fiind în conexiune directă cu Legea 140 și mecanismul intersectorial în cazurile de violență în familie.

De asemenea **Dna Barbara** a atras atenția asupra cazurilor complexe unde urmează a se interveni de urgență. Astfel o propunere ar fi organizarea unor ședințe săptămânale în cadrul sectoarelor de poliție pentru a analiza procesul de emitere a ordinului de restricție de urgență, problemele, provocările, cu implicarea și a altor specialiști. Aceasta fiind o modalitate de stabilire a unui mecanism eficient de cooperare în cazurile de violență în familie.

Dl Neamțu a ținut să menționeze că poliția intervenea în cazurile de violență în familie și înainte de a fi aplicat ordinul de restricție fie sub formă de sancțiuni de ordin contravențional fie sancțiuni penale.

Dna Lilia Pascal a menționat că va fi binevenită o asistență din partea donatorilor externi pentru organul de poliție în vederea realizării unui raport de monitorizare cu privire la emiterea ordinului de restricție de urgență, analiza problemelor cu care se confruntă și care ar fi recomandările pentru a îmbunătăți intervenția.

Dl Neamțu a menționat că urmează a fi aprobat un proiect de Dispoziție prin care urmează a fi selectate 15 regiuni-pilot, în care urmează a fi instruiți reprezentanții organelor de poliție locale privind mecanismul de aplicare și emitere a ordinului de restricție de urgență.

Dl Cornel Eftodi a menționat la rândul său că este foarte important să existe o coordonare între ministere. De asemenea Dl Eftodi a amintit despre un studiu recent realizat „Raport de a costurilor violenței în familie și a violenței împotriva femeilor” care a scos la evidență o problemă de coordonare între diferiți actori atât guvernamentali cât și neguvernamentali.

Cu referire la cazurile privind intervenția de urgență, Dl Eftodi a menționat că nu există o soluție liniară, uniformă pentru toate cazurile, deoarece acestea nu sunt standardizate. Astfel este necesar de a realiza o analiză, ce servicii sunt și ce necesități există per teritoriu, precum și implicarea celor care au reușit, astfel prezentându-le modele de succes.

La toate acestea Dna Lilia a menționat că aceste modele de succes promovate de victimele violenței în familie, sunt binevenite dar din partea organelor de stat trebuie să fie o abordare multidisciplinară și sistemică cu o implicație activă a tuturor actorilor.

Dna Lilia Pascal a menționat că inițial în cadrul ședințelor s-a convenit asupra elaborării unor instrucțiuni intersectoriale pentru intervenția în cazurile de violență în familie, dar s-a decis pentru început elaborarea cu suportul CDF a instrucțiunilor pentru organul de poliție pentru a putea interveni prompt și pentru a putea aplica cu succes ordinul de restricție de urgență, ulterior să înceapă procesul de emitere a ordinului de restricție ca ulterior în baza experienței și necesităților identificate să fie armonizate li celelalte instrucțiuni (sănătate/ asistență socială)

Dl Corneliu Eftodi a menționat despre un mecanism existent deja de cooperare cum ar fi echipa multidisciplinară și care cu suport donatorilor urmează a fi fortificată pentru a răspunde prompt la cazurile de violență în familie.

Dna Rodica Corețchi a menționat despre confuzia pe care se creează la intervenția în cazurile de violență în familie când sunt prezenți copii din partea EMT și comisiile pentru copii aflați în dificultate. Astfel dacă în cazul EMT este un mecanism stabilit cu actori clar definiți, iar unii specialiști sunt confuzi în întreprinderea unor măsuri clare de intervenție.

Dna Diana Donoagă a menționat că în la momentul actual va fi realizat un studiu analitic despre implementarea SNR în Moldova, iar una din sarcini pentru experți poate constitui și depistarea lacunelor în mecanismul de intervenție în cazurile de violență față de copii și adulți

Cu referire la al 2-lea subiect de pe ordinea de zi care deja a început să fie discutat Dna Lilia a menționat că la capitolul mecanism intersectorial există probleme în sectorul social și medical. Cu referire la sectorul medical Dna Lilia a menționat despre următoarele probleme cu care se confruntă specialiștii în cazurile de violență în familie:

- Sănătatea mintală a subiecților violenței în familie;
- Consumul abuziv de alcool și substanțe psihotrope;

Astfel Dna Lilia a menționat despre un caz din or. Telenеști. Este un caz de violență în familie dintre doi frați. Specialiștii din localitate au cunoscut despre cazul dat însă măsuri operative nu au fost întreprinse, ceea ce constituie o încălcare a legislației și o neglijare sau o lipsă a profesionalismului în contracararea cazurilor de violență în familie cu toate că totuși unii actori au intervenit dar nu în măsură deplină.

Acest caz denotă faptul că unii specialiști sunt neprofesioniști și nu califică aceste cazuri ca o infracțiune sau contravenție dar ca o simplă ceartă.

Dna Mariana Gornea e enunțat un alt caz asemănător în orașul Edineț, unde cazul deja era înregistrat despre comiterea violenței în familie, iar peste 2 săptămâni deja este înregistrat pentru caz de omor. De asemenea Dna Gornea a menționat că prevederile legale pentru intervenția în cazurile de violență în familie există, doar căele sunt lacunare ce țin de aplicarea în practică a acestora din cauza interpretării eronate a mai multor specialiști.

DI Sergiu Margarint a menționat despre lipsa de comunicare între specialiștii din domeniu și necesitatea instruirilor la nivel de comunitate pentru a ridica gradul de profesionalism a acestora.

O altă problemă invocată la finalul ședințe a fost mecanismul de evaluare psihologică în cazurile de violență în familie și stabilirea acesteia ca mecanism de

probare (probatoriu) în dosarul deschis pe marginea infracțiunii de violență în familie, care urmează a fi stabilit după adoptarea cadrului regulatoriu de activitatea a psihologilor.

S-a decis:

- **Inițierea modificărilor la instrucțiunile specializate în cazurile de violență în familie în domeniile: sănătate, asistență socială și educație.**
- **Organizarea unei ședințe comune cu Ministerul Sănătății cu referire la cazurile în care victimele sau agresorii familiali au probleme de sănătatea mintală și necesită un tratament.**
- **Organizarea unei ședințe comune cu specialiștii pentru protecția copilului pentru cazurile de violență în familie unde sunt implicați și copii.**
- **Adresarea către Ministerul Justiției sau Consiliul Superior al Magistraturii cu privire la problematica aplicării art. 435 al Codului Contravențional.**
- **Analiza de către CNPAC a mecanismului de intervenție în cazurile de violență în familie când este implicat un minor reieșind din noile prevederi adoptate.**
- **Transmiterea în adresa membrilor Consiliului a Ordinului IGP nr. 134 din 15 martie 2017.**

**Vicepreședintele Consiliului,
Șef Direcție politici de asigurare a
egalității de gen și între femei și bărbați**

Lilia PASCAL